

Crna Gora
GLAVNI GRAD
GRADONAČELNICA
Broj: 01-018/24-1946/1
Podgorica, 12.03.2024. godine

Crna Gora Bisernica - Glavni grad - Podgorica				
Datum		13 03 2024		
Općina	Broj općine	Regni	Prilog	Vrijednost
02	016	24	-159	

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA

PODGORICA

Na osnovu člana 58 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG“, br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22 i 85/22) i člana 100 stav 1 tačka 2 Statuta Glavnog grada („Službeni list CG“ – Opštinski propisi“, br. 8/19, 20/21 i 49/22), podnosim **Prijedlog Programa podizanja spomen – obilježja.**

Za predstavnika predlagača prilikom razmatranja Prijedloga u Skupštini Glavnog grada i njenim radnim tijelima, određena je **Ana Medigović**, v.d. sekretarka Sekretarijata za kulturu.

GRADONAČELNICA,
Prof. dr Olivera Injac

Olivera Injac

Na osnovu člana 8 stav 2 i člana 13 stav 1 Zakona o spomen-obilježjima ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 40/11 i 2/17) i člana 54 stav 1 tačka 51 Statuta Glavnog grada ("Službeni list Crne Gore – opštinski propisi", br. 8/19, 20/21 i 49/22), uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva kulture i medija Crne Gore, Rješenje broj UPI-13-041/23-357/3 od 15. decembra 2023. godine, Skupština Glavnog grada – Podgorice, na sjednici održanoj dana __ marta 2024. godine, donijela je

PROGRAM

podizanja spomen-obilježja

Ovim programom, u skladu sa Zakonom o spomen-obilježjima ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 40/11 i 2/17) utvrđuju se spomen-obilježja koja će se podići na teritoriji Glavnog grada – Podgorice u 2024. godini, način i razlog podizanja, opis simboličkog značenja kao i drugi elementi neophodni za sprovođenje Programa.

Spomen-obilježjima se, shodno članu 1 navedenog zakona, trajno obilježavaju značajni događaji, čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, njeguju ljudski ideali i kulturno-istorijske tradicije i odaje počast borcima za slobodu, civilnim žrtvama rata i masovnim stradanjima ljudi.

Spomen-obilježje je spomen-objekat koji izgledom, sadržajem, oznakama ili natpisom doprinosi trajnom očuvanju vrijednosti iz stava 2 ovog programa.

I

Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Mihaju Emineskuu – Mihai Eminescu

1. MIHAI EMINESCU (1850–1889), nacionalni pjesnik Rumunije, romanopisac, filozof i novinar.

Mihaj Eminesku (ime po rođenju – Mihai Eminović) je rođen 15. januara 1850. godine u Botošaniju. Školovao se u njemačko-rumunskom kulturnom centru Cernăuți (danas Chernovtsy, Ukrajina) i na univerzitetima u Beču (1869–72) i Berlinu (1872–74), gdje je bio pod uticajem njemačke filozofije i zapadne književnosti. Godine 1874. imenovan je za školskog inspektora i bibliotekara na Univerzitetu u Jašiju, ali je ubrzo dao ostavku da bi preuzeo mjesto glavnog urednika konzervativnog lista *Timpu*. Bio je aktivan član književnog društva *Junimea*. Poezija mu je prvi put objavljena kada je imao 16 godina.

Njegove pjesme obuhvataju širok raspon tema, od prirode i ljubavi do mržnje i društvenih komentara. U svojim pjesmama često koristi metafizičke, mitološke i istorijske teme. Emineskuova poezija ima osobenu jednostavnost jezika, majstorsko rukovanje rimom i formom stiha, dubinu misli i plastičnost izraza koja je snažno uticala na rumunske pisce njegovog perioda i kasnije. Nicolae Iorga, veliki rumunski istoričar, smatra pjesnika Emineskua kumom modernog rumunskog jezika, na isti način na koji se smatra da je Šekspir direktno uticao na engleski jezik.

Mihaj Eminesku je jedan od najprevedenijih rumunskih pjesnika. Njegova djela su prevedena na više od 80 jezika (Dumitru Copilu-Copillin *Eminescu în circuitul universal*, 2015).

Vrhuncem njegovog bogatog pjesničkog opusa smatra se poema *Luceafărul*. U reprezentativna djela njegove poezije ubrajaju se i pjesme: *Glossă*, *Odă (în metru antic)*, *Scrisorile (I-V)*,

Rugăciunea unui dac, Peste vărfurt i dr. Pored mnogobrojnih studija i eseja, najpoznatija prozna djela su: *Sărmanul Dionis* (1872), remek djelo fantastike, *Cezara, Arbaens, Aur, mărire și amor, Contrapagină, Borta vântului*.

Njegovo književno djelovanje znatno je smanjeno od 1883. godine, zbog ozbiljnih zdravstvenih problema. Umro je u 39. godini, 15. juna 1889. godine u Bukureštu.

Godišnjica rođenja i smrti pjesnika obilježavaju se svake godine u Rumuniji, kada se organizuju velike nacionalne proslave, uključujući i Dan nacionalne kulture, 15. januar, (datum rođenja Mihaja Emineskua), u znak odavanja počasti Emineskuovoj jedinstvenoj ulozi i doprinosu u razvoju rumunskog jezika i kulture u cjelini.

Međunarodna akademija "Mihai Eminescu" je jedina akreditovana kulturna institucija iz Rumunije koja svake godine organizuje svjetske festivale poezije posvećene Mihaju Emineskuu, objavljuje *Antologiju pjesništva*, dodjeljuje nagrade i diplome domaćim i stranim istaknutim ličnostima iz različitih oblasti, postavlja skulpture nacionalnog pjesnika itd. Među nagrađenima su i ličnosti iz Crne Gore. Po prvi put u Crnoj Gori, 26. septembra 2018. godine, održan je Svjetski festival poezije "EMINESKU – NJEGOŠ". Domaćin je bila Podgorica, koja je okupila pjesnike iz 15 zemalja. Festival u Podgorici pratilo je objavljivanje *Antologije* savremene svjetske poezije, u kojoj su zastupljeni i crnogorski pjesnici.

U sklopu međunarodnih aktivnosti, a u cilju jačanja kulturnih veza između Glavnog grada – Podgorice i rumunskog okruga Dolž sa sjedištem u Krajovi, predviđeno je podizanje spomen-obilježja posvećenog Mihaju Emineskuu u Podgorici. Sa istom namjerom interkulturene komunikacije i međusobnog uvažavanja planirano je postavljanje spomenika Petru II Petroviću-Njegošu u Krajovi.

2. Vrsta spomen-obilježja koje će se podići Mihaju Emineskuu je spomen-objekat – SPOMEN-BISTA.

3. Spomen-obilježje posvećeno Mihaju Emineskuu podići će Ambasada Republike Rumunije u saradnji sa Glavnim gradom – Podgorica.

4. Sredstva za podizanje spomen-obilježja Mihaju Emineskuu obezbjeđuje Ambasada Republike Rumunije i Međunarodna akademija "Mihai Eminescu".

5. Rok za podizanje spomen-obilježja je 2024. godina.

6. U realizaciji podizanja ovog spomen-obilježja, u skladu sa Zakonom, donijeće se posebna odluka.

II

Završna odredba

Ovaj program stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi".

Broj: 02-016/24_____

Podgorica: _____

Skupština Glavnog grada – Podgorice

Predsjednica Skupštine,

dr Jelena Borovinić-Bojović

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje ovog programa sadržan je u čl. 8 i 13 Zakona o spomen-obilježjima („Službeni list Crne Gore“, broj 40/08, 40/11 i 2/17), kojima je propisano da se spomen-obilježja podižu u skladu sa programom podizanja spomen-obilježja koji donosi skupština opštine, glavnog grada i prijestonice, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove kulture; da skupština opštine može donijeti program samo u okviru date saglasnosti nadležnog organa, kao i u članu 54 stav 1 tačka 51 Statuta Glavnog grada („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 08/19, 20/21 i 49/22), kojim je propisano da Skupština Glavnog grada donosi program podizanja spomen-obilježja.

Razlozi za donošenje

I – U sklopu međunarodnih aktivnosti i saradnje Glavnog grada Podgorice i rumunskog okruga Dolj sa sjedištem u Krajovi, a u cilju jačanja kulturnih veza Crne Gore i Rumunije, predviđeno je podizanje spomen-obilježja posvećenog Mihaju Eminesku, nacionalnom pjesniku Rumunije, romanopiscu, filozofu i novinaru, u Podgorici.

Podizanje spomen-obilježja posvećenog Mihaju Emineskuu predstavlja doprinos razumijevanju i saradnji dvaju naroda, kao i uvažavanje istaknute ličnosti koja je svojim djelom promovisala nacionalne vrijednosti Rumunije.

Imajući u vidu da djelo Mihaja Emineskua ima međunarodni kulturni i humanistički značaj, što je u skladu sa članom 5, stav 1, tačka 2 Zakona o spomen-obilježjima, pristupilo se izradi Programa.

Na osnovu navedenog, predlaže se Skupštini Glavnog grada Podgorice da donese navedeni program.

23 01. 24

01-018 / 24 - 532

Broj: UPI-13-041/23-357/3

15. decembar 2023. godine

Ministarstvo kulture i medija, u postupku po zahtjevu gradonačelnice Glavnog grada Podgorica, broj UPI-13-041/23-357/1 od 08.12.2023. godine, i broj UPI-13-041/23-357/2 od 15.01.2024. godine, radi davanja saglasnosti na Predlog programa podizanja spomen-obilježja za 2024. godinu, na osnovu člana 46 stav 2 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list CG", br. 56/14, 20/15, 40/16, 37/17), i člana 8 stav 2 Zakona o spomen-obilježjima („Službeni list CG”, broj 40/08, 40/11, 2/17), donosi

RJEŠENJE

1. Daje se saglasnost na Predlog programa podizanja spomen-obilježja za 2024. godinu, a koji se odnosi na podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Mihaju Emineskuu – Mihai Eminescu.
2. Skupština Glavnog grada Podgorica:
  - može donijeti Program podizanja spomen-obilježja za 2024. godinu u okviru date saglasnosti;
  - dužna je da Ministarstvu kulture i medija dostavi Program podizanja spomen-obilježja za 2024. godinu, u roku od 15 dana od dana donošenja;
  - dužna je da Ministarstvu kulture i medija dostavi na saglasnost predlog odluke o podizanju spomen-obilježja.

Obrazloženje

Gradonačelnica Glavnog grada Podgorica, dostavila je Ministarstvu kulture i medija, na saglasnost Predlog izmjene Programa podizanja spomen-obilježja za 2024. godinu (UPI-13-041/23-357/1 od 08.12.2023. godine), a koji se odnosi na podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Mihaju Emineskuu – Mihai Eminescu.

Članom 8 stav 2 Zakona o spomen-obilježjima, propisano je da se spomen-obilježja podižu u skladu sa programom podizanja spomen-obilježja, koji donosi skupština opštine, glavnog grada i prijestonice, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove kulture. Zakon je definisao da se spomen-obilježje za značajan događaj ne može podići prije isteka roka od 50 godina od dana kada se događaj zbija, a istaknutoj ličnosti ne može se podići prije isteka roka od 20 godina od dana kada je lice umrlo (član 9 st. 1 i 2), kao i u kojim slučajevima nije dozvoljeno podizati spomen-obilježje (član 10).

S tim u vezi, a shodno članu 11 Zakona, program sadrži: značajne događaje, istaknute ličnosti, ljudske ideale, kulturno-istorijske tradicije, borbe za slobodu, civilne žrtve rata i masovna stradanja ljudi za koje će se podići spomen-obilježje, sa obrazloženjem razloga za podizanje spomen-obilježja; vrstu spomen-obilježja, način podizanja i opis simboličkog značenja; spisak spomen-obilježja koja će biti izmijenjena, dorađena, izmještena, zamijenjena ili uklonjena, sa obrazloženjem razloga; druge elemente neophodne za sprovođenje Programa.

Odredbama čl. 12 i 13 citiranog propisa, definisano je da se predlog Programa dostavlja nadležnom organu radi davanja saglasnosti u odnosu na vrijednosti iz člana 11 stav 1 tačka 1 za koje se planira podizanje spomen-obilježja i na razloge za izmjenu, doradu, izmještanje, zamjenu ili uklanjanje spomen-obilježja, a nadležni organ dužan je da razmotri predlog Programa i da donese rješenje najkasnije u roku od 60 dana od dana dostavljanja predloga Programa, te isti može zatražiti da se predlog Programa dopuni u skladu sa članom 11, a ako nadležni organ u navedenom roku ne donese rješenje, smatra se da postoji saglasnost na predlog Programa. Skupština opštine može donijeti Program samo u okviru date saglasnosti

nadležnog organa. Skupština opštine dužna je da dostavi nadležnom organu Program najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja.

Nadalje, spomen-obilježje izgradnjom ili postavljanjem spomen-objekta može podići Crna Gora, opština, mjesna zajednica, vjerska zajednica i drugo pravno lice, strana država ili međunarodna organizacija, dok se spomen-obilježje davanjem naziva javnoj ustanovi ili javnom preduzeću može podići osnivač ovih pravnih lica, a davanjem naziva naselju ili javnom objektu može podići opština (član 14).

Spomen-obilježje se, kako je propisano članom 15 Zakona, podiže na mjestu gdje se značajni događaj zbio, u mjestu gdje je istaknuta ličnost rođena, stvarala, djelovala, poginula ili umrla, odnosno na mjestu koje je adekvatno za ostvarivanje cilja koji se podizanjem spomen-obilježja želi ostvariti, te izgradnjom ili postavljanjem spomen-objekta podiže se na vidnom i pristupačnom mjestu.

Skupština opštine, saglasno članu 16 stav 1 Zakona, u skladu sa Programom, uz prethodnu saglasnost nadležnog organa, donosi odluku o podizanju spomen-obilježja.

Imajući u vidu citirane zakonske norme, Komisija za spomen-obilježja je razmotrila predmetni Predlog, i u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, utvrdila da su ispunjeni uslovi iz čl. 8-15 Zakona o spomen-obilježjima, za davanje saglasnosti (zapisnik sa elektronske sjednice od 11. i 12.12.2023. godine), te sugerisala da predlagač dostavi propratni akt u kojem se navodi da se dostavlja predlog programa, a ne predlog izmjene programa kako je prvobitno navedeno. Predlagač je, shodno izloženom, a u neposrednoj komunikaciji sa Komisijom, izvršio korekciju propratnog akta i isti dostavio ovom organu, zaveden pod brojem UPI-13-041/23-357/2 od 15.01.2024. godine.

Shodno izloženom, riješeno je kao u dispozitivu.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI:

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore, u roku od 20 dana od dana dostavljanja istog.

Dostavljeno: Glavni grad Podgorica,
a/a

Kontakt osoba: Dušica Stanojević, načelnica Direkcije za upravno postupanje i nadzor u oblasti kulturne baštine i sekretarka Komisije za spomen-obilježja
tel: 069/325-541;
email: dusica.stanojevic@mku.gov.me